

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till: ju.L1@regeringskansliet.se

2024-09-20

Lantmäteriets dnr: LM2024/019026

Mottagarens dnr: JU2024/00175

Yttrande över betänkandet Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister (SOU 2024:7)

Sammanfattning

Lantmäteriet har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet – Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister (SOU 2024:7).

Lantmäteriet ställer sig bakom betänkandets principiella utgångspunkter och tillstyrker att förslagen genomförs med beaktande av synpunkterna nedan.

Vad gäller förslaget avseende fastighetsdatalag är det positivt att författningsförslaget är format som en ramlagstiftning som frångår den nuvarande detaljregleringen och i stället utgår från ett riskbaserat perspektiv där begränsningar och krav utgår från uppgifternas behov av skydd.

Lantmäteriet ser vidare fördelar med förslagets modell för ändamålsreglering som knyter an till myndighetens verksamhet och skapar flexibilitet över tid. Lantmäteriet tillstyrker förslaget som innebär att möjligheten att söka på personnummer och samordningsnummer utökas då det bättre tillgodoser befintligt informationsbehov i samhället. Vad gäller de begränsningar som föreslås införas i den föreslagna fastighetsdatalagen och tillhörande förordning avseende elektroniskt tillhandahållande av uppgifter om ekonomiska och personliga förhållanden vill Lantmäteriet framhålla att begränsningarna kan medföra svårigheter att förutse hur myndighetens tillhandahållandeverksamhet över tid kan komma att påverkas. Det finns därför skäl att i den fortsatta beredningen överväga om ett tillägg bör införas i fastighetsdataförordningen avseende tillåtna ändamål för tillhandahållande av sammanställningar av uppgifter om personliga och ekonomiska förhållanden för att säkerställa att t.ex. fastighetsvärderingsbranschen får tillgång till verksamhetskritisk information, vilket är grundläggande för en väl fungerande fastighetsmarknad och banksektor.

Lantmäteriet tillstyrker förslagen avseende lag och förordning om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation, men lämnar en del förslag och synpunkter på detaljutformningen av innehåll och formuleringar i bestämmelserna i förslaget om förordning om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation. Lantmäteriet anser att ett förordningsmotiv till förordningen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation skulle vara värdefullt och underlätta tolkning och tillämpning av förordningen framgent.

Lantmäteriet uppfattar att myndighetens skyldigheter inom ramen för det befintliga informationsförsörjningsansvaret tydliggörs genom föreslagna bestämmelser. Myndigheten välkomnar särskilt förslaget som möjliggör alternativa redovisningssätt och som skapar förutsättningar för att minska dubbelhantering av information. En moderniserad lagstiftning som innebär minskad dubbelregistrering kommer bidra till förbättrad kvalitet och ekonomiska besparingar inom detta område.

Lantmäteriet anser att utredningens förslag om en reglering som tydliggör att registerhållandeverksamhet och tillhandahållandeverksamhet är separata myndighetsuppgifter, skapar bättre förutsättningar för en effektiv informationsförsörjning. Möjligheterna förbättras ytterligare av förslaget om att Lantmäteriet får meddela interoperabilitetsföreskrifter. Lantmäteriet bedömer dock att utredningens förslag inte ensamt tillgodoser samhällets samlade behov av en effektiv informationsförsörjning. Lantmäteriet ser därför behov av att fortsätta arbeta med andra myndigheters ansvar för att producera och tillgängliggöra uppgifter. Nämnda ansvar bör utvecklas och författningsregleras. De frågorna bör hanteras utanför den fortsatta beredningen av föreliggande författningsförslag.

Lantmäteriet tillstyrker förslaget om att skyldigheter enligt 4 kap. 13 § säkerhetsskyddslagen ska omfatta överlåtelser av fast egendom, såväl sådana som genomförs genom lagfart som de som genomförs genom fastighetsbildning.

Vad gäller frågan huruvida överlåtelser som sker genom fastighetsbildning ska kunna förklaras ogiltiga och återgå ser Lantmäteriet att frågan behöver utredas ytterligare innan den kan bli föremål för lagstiftning, se närmare under avsnitt 15.

Lantmäteriet tillstyrker förslaget om att ett nytt samverkansorgan, i utredningen benämnt informations- och cybersäkerhetsråd, inrättas vid Lantmäteriet, men ser bl.a. ett behov av att det i myndighetens instruktion i vart fall delvis föreskrivs vilka myndigheter som ska delta i rådet.

Lantmäteriet tillstyrker därutöver att Lantmäteriet ges i uppdrag att utreda hur kraven på att anmäla ledningsrättshavare och överlåtelse ska ske och vilka eventuella konsekvenser en underlåtelse av detta ska medföra. Lantmäteriet tillstyrker även att Lantmäteriet ges i uppdrag att utreda hur förslag rörande andelar för gemensamhetsanläggningar kan se ut.

Utredningens förslag kommer att föranleda omfattande omställningsarbete samt utvecklingsinsatser avseende Lantmäteriets system och tjänster, dels inför ikraftträdandet, dels därefter. Det är svårt att överblicka hur stora resurser detta arbete kommer att ta i anspråk. Lantmäteriet bedömer att implementering av förslagen kommer att medföra ökade kostnader för myndigheten och att förslagen inte kan genomföras inom befintliga anslag. I den fortsatta beredningen behöver behovet av ökade resurser och hur dessa ska finansieras utredas närmare, se avsnitt 18.

Implementering av förslagen bedöms inte kunna genomföras inför förslaget ikraftträdandedatum. Lantmäteriet bedömer att myndigheten

behöver minst 24 månader på sig för att anpassa och förbereda verksamheten inför ikraftträdande av vissa av de slutliga författningsförslagen, se avsnitt 19.

Lantmäteriets ståndpunkter och skälen för dem redovisas i detalj nedan. Rubriker och numrering motsvarar i huvudsak betänkandets disposition.

I Författningsförslag

I.1 Förslag till fastighetsdatalag

2 § LAGENS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

I 2 § första stycket första meningen anges att lagen gäller vid behandling av personuppgifter i Lantmäteriets *fastighetsregister- och tillhandahållandeverksamhet*. Lantmäteriet föreslår att det i den föreslagna fastighetsdatalagen tydliggörs vad som avses med begreppen fastighetsregister- och tillhandahållandeverksamhet, för att det inte ska råda oklarhet om vilka verksamheter som avses. I 3 § den föreslagna fastighetsdataförordningen, tydliggörs i viss utsträckning vad begreppen avser. Nämnda bestämmelse hänvisar till den föreslagna lagen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation. Hänvisningen kan med fördel tas in i fastighetsdatalagen.

I 2 § första stycket andra meningen anges att lagen även innehåller bestämmelser för behandling av personuppgifter i behöriga myndigheters *verksamhet där det ingår att föra in, ändra och ta bort uppgifter i fastighetsregistret*. Lantmäteriet önskar att det förtydligas vilken verksamhet som omfattas av bestämmelsen. Lantmäteriet önskar vidare förtydligande om enbart fastighetsregistret eller även de handlingar som legat till grund för registreringen i fastighetsregistret är avsedda att omfattas av fastighetsdatalagen.

5 § ÄNDAMÅL

Av utredningens överväganden framgår att ändamålsbestämningen är kopplad till Lantmäteriets fastighetsregister- och tillhandahållandeverksamhet (s. 466). Kopplingen kan tydliggöras direkt i ändamålsbestämmelsens formulering enligt följande:

5 § Lantmäteriet får behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att utföra sin verksamhet *enligt 2 §*.

8 § ELEKTRONISKT TILLHANDAHÅLLANDE AV PERSONUPPGIFTER

Lantmäteriet ser behov av förtydligande av formuleringen i 8 § andra stycket som anger att elektroniskt tillhandahållande till den registrerade av uppgifter som rör honom eller henne är lämpligt enligt första stycket.

I den föreslagna författningskommentaren till bestämmelsen anges avseende första stycket att det inte får finnas hinder med hänsyn till sekretess att lämna ut uppgifterna för att bestämmelsen ska kunna tillämpas och att

bestämmelsen enbart tar sikte på formen för utlämnande. Det bör enligt Lantmäteriet tydliggöras att ovannämnda hinder inte heller får finnas vid ett tillhandahållande enligt andra stycket. Detta bl.a. då en uppgift i fastighetsregistret kan röra flera personer samt då det kan förekomma uppgifter som omfattas av sekretess i fastighetsregistret.

Lantmäteriet önskar vidare ytterligare vägledning kring de lämplighetsaspekter som bör beaktas vid tillämpningen av bestämmelsen.

1.2 Förslag till lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation

1 KAP. 4 § FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA FÖRFATTNINGAR

Lantmäteriet efterfrågar närmare analys avseende hur den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 4 § kan komma att påverka myndighetens tillhandahållandeverksamhet bl.a. vad gäller handläggningstider och grund för avgiftsuttag m.m. Lantmäteriet kan t.ex. inte utan en djupare analys förutse vad det blir för skillnad att ta ut avgifter för fastighetsinformation idag, jämfört hur myndigheten framledes kommer att ha möjlighet att bestämma avgifter enligt lag (2022:818) om offentliga sektorns tillgängliggörande av data och lagen (2010:1717) om geografisk miljöinformation.

2 KAP. 2 § 1 REGISTERINNEHÅLL

Lantmäteriet efterfrågar förtydligande avseende hänvisningen till ”annan liknande lag eller förordning”. Det torde i vart fall vara fråga om lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering, eftersom förrättningar enligt den lagen alltid ska handläggas av lantmäterimyndigheten. Den lagen bör därför nämnas i bestämmelsen.

Vad gäller övriga fastighetsrättsliga åtgärder efterfrågar Lantmäteriet ytterligare vägledning och en exemplifierande uppräkningslista. Utöver de åtgärder som redan identifierats i betänkandet bör enligt Lantmäteriets uppfattning även följande fastighetsrättsliga åtgärder omfattas:

- Expropriation enligt expropriationslagen (1972:719) – om den inte avser hel fastighet,
- Inlösen enligt 14 kap. 14 § plan- och bygglagen (2010:900) – om den inte avser hel fastighet, och
- Syneförrättning enligt lagen (1933:269) om ägofred.

1.5 Förslag till lag om ändring i jordabalken

19 KAP. 22 § JORDABALKEN

Den föreslagna lydelsen i 19 kap. 22 § kan uppfattas som en skyldighet för inskrivningsmyndigheten att rätta andra uppgifter än de som idag registreras enligt 19 kap. jordabalken. Som nedan anförts beträffande motsvarande ändring av 19 kap. 4 § fastighetsbildningslagen (1970:988) torde syftet med denna ändring inte vara att inskrivningsmyndigheten ska ges behörighet att ändra samtliga uppgifter som ingår i registret.

Bestämmelsen behöver utformas på ett sätt som preciserar vilka uppgifter som kan rättas utan hänvisningen till fastighetsregistrets inskrivningsdel. Det skulle kunna lösas genom en hänvisning till 2 kap. 2 § 2 i den föreslagna lagen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation. Se vidare synpunkter i avsnitt 1.10.

23 KAP. 9 § JORDABALKEN

Bestämmelsen i 23 kap. 9 § andra stycket jordabalken bör utformas som en upplysningsbestämmelse för att det inte ska råda tvivel om att behörigheten för lantmäterimyndigheten ges i fastighetsbildningslagen och inte i jordabalken. Den föreslagna innehållet harmonierar inte heller med den föreslagna innehållet i 5 kap. 33 a § fastighetsbildningslagen, eftersom den ena bestämmelsen anger *får* och den andra *ska*, se avsnitt 1.10.

Stycket kan lämpligen ges följande lydelse:

I 5 kap. 33 a § fastighetsbildningslagen (1970:988) finns bestämmelser om att lantmäterimyndigheten får ändra rättigheter enligt första stycket.

1.10 Förslag till ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

5 KAP. 33 A § NYTTJANDERÄTT M.M.

I 5 kap. 33 a § fjärde stycket bör anges att lantmäterimyndigheten *får* ändra den inskrivna rättigheten i stället för *ska*. På detta sätt kommer bestämmelsen att harmoniera med 23 kap. 9 § jordabalken.

Det är ur Lantmäteriets synpunkt önskvärt att Lantmäteriet, alternativt respektive lantmäterimyndighet, får bestämma när övergång ska ske till den nya ordningen. Detta mot bakgrund av att informationen till följd av registrets uppdelning i delar lagras på olika platser och ajourhålls med olika verktyg. Det skulle krävas mycket omfattande utvecklingsinsatser av befintliga stödsystem för att det föreslagna ska-kravet beträffande ändring av inskrivning ska vara möjligt att genomföra till föreslaget ikraftträdandedatum. Lantmäteriet arbetar för närvarande med att utveckla nya digitala handläggningsstöd för fastighetsbildningsverksamheten. När det nya handläggningsstödet kan tas i drift är ännu oklart, likaså om och i vilken form de kommunala lantmäterimyndigheterna kommer att ha tillgång till det, se Lantmäteriets och Sveriges kommuner och regioners hemställan (LM2024-008913) till Regeringskansliet i april 2024. Att utveckla funktionalitet för lantmäterimyndigheternas befintliga handläggningsstöd att uppdatera inskrivningsinformation låter sig inte göras. Det är därför nödvändigt att låta inskrivningsmyndigheten utföra ändringarna under en övergångsperiod.

Utöver ändringar med stöd av förordnanden enligt 5 kap. 33 a § och 7 kap. 13 § fastighetsbildningslagen behöver det på sikt säkerställas att lantmäterimyndigheterna är behöriga att utföra alla övriga ändringar på avtalsrättigheter som förekommer som ett resultat av förrättning, se avsnitt 14.8.

19 KAP. 4 § REDOVISNING I FASTIGHETSREGISTRET

Den föreslagna lydelsen i 19 kap. 4 §, ”en uppgift som förts in i fastighetsregistret”, kan uppfattas innebära att möjligheten till rättelse enligt bestämmelsen utsträcks till andra uppgifter än de som idag redovisas i fastighetsregistrets allmänna del. Det skulle innebära att lantmäterimyndigheten blir behörig att rätta fler uppgifter än tidigare, dels uppgifter som inskrivningsmyndigheten fört in, dels uppgifter om fastighetstaxering, adresser, byggnader samt planer, bestämmelser om marks användning, beslut och utredningar.

Den nu föreslagna ändringen skulle komma i konflikt med möjligheten till rättelse enligt 19 kap. 22 § jordabalken i fråga om uppgifter som införts av inskrivningsmyndigheten. Möjligheten till rättelse enligt 19 kap. 4 § fastighetsbildningslagen är mera vidsträckt eftersom rättelse enligt den bestämmelsen inte kräver att felet uppkommit på grund av någons förbiseende. Det innebär att lantmäterimyndigheten skulle få mer långtgående möjligheter att ändra fel som tillkommit hos inskrivningsmyndigheten än vad inskrivningsmyndigheten själv har.

Bestämmelsen bör utformas på ett sätt som preciserar vilka uppgifter som kan rättas utan hänvisning till fastighetsregistrets allmänna del. Det skulle kunna lösas genom en hänvisning till 2 kap. 2 § 1 och 2 kap. 2 § 3 d) i den föreslagna lagen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation.

Lantmäteriet förordar att behörigheten att rätta även ska omfatta nyttjanderätter och avtalsservitut, som lantmäterimyndigheten enligt de föreslagna ändringarna i 5 kap. 33 a § och 7 kap. 13 § fastighetsbildningslagen blir behörig att ändra. Om förslaget införs bör hänvisning ske även till dessa informationsmängder.

1.16 Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230)

I förslaget till lag om ändring i jordförvärvslagen noteras att hänvisning till ”bestämmelserna i första–tredje styckena” ändras till ”bestämmelserna” i 13 §. Ändringen har inte motiverats särskilt och kan medföra otydlighet i vilka bestämmelser som ska finnas med i köpebrev som utfärdas.

1.30 Förslag till fastighetsdataförordning**4 § BEGRÄNSNING AV BEHANDLING AV PERSONNUMMER OCH SAMORDNINGSNUMMER VID ELEKTRONISKT TILLHANDAHÅLLANDE**

Lantmäteriet vill framhålla att föreslagen bestämmelse kan komma att innefatta begränsningar beträffande privata aktörers möjligheter att utveckla tjänster som vänder sig till fastighetsägare där exempelvis fastighetsägare skulle kunna legitimera sig med bank-ID och få sin fastighetsinformation presenterad i annat gränssnitt än det som Lantmäteriet erbjuder.

6 § BEGRÄNSNINGAR AV BEHANDLING AV UPPGIFTER OM PERSONLIGA ELLER EKONOMISKA FÖRHÅLLANDEN VID ELEKTRONISKT TILLHANDAHÅLLANDE

Vad gäller de begränsningar som föreslås införas i 6 § avseende tillhandahållande av sammanställningar av uppgifter om ekonomiska och personliga förhållanden vill Lantmäteriet framhålla att det är svårt att förutse hur Lantmäteriets tillhandahållandeverksamhet över tid kan komma att påverkas av den förslagna begränsningen. Vid en vidsträckt tolkning av begreppet personliga och ekonomiska förhållanden kan begränsningen i 6 § komma att få stor påverkan på myndighetens tillhandahållandeverksamhet och medföra att verksamheter som inte omfattas av de i förslaget angivna ändamålen inte får tillgång till verksamhetskritisk information. Det kan gälla verksamheter inom t.ex. fastighetsvärderingsbranschen, där sammanställningar av ekonomiska förhållanden såsom köpeskilling och taxeringsvärde är avgörande för korrekta värderingar. Korrekta värderingar är grundläggande för en väl fungerande fastighetsmarknad och banksektor. Det kan därför finnas skäl att i den fortsatta beredningen överväga om ett tillägg bör införas i 6 § fastighetsdataförordningen där ändamålen i 2 § 2 och 3 i den nu gällande fastighetsregisterlagen inbegrips.

Bestämmelsen kan då ges följande lydelse:

Lantmäteriet får tillhandahålla sammanställningar av uppgifter om inteckningar eller motsvarande uppgifter om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden enligt 10 § fastighetsdatalagen endast för ändamål som:

a) grundas på 2 kap. 1–2 §§ lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning *eller*

b) *avser omsättning av sådan egendom som registreras i fastighetsregistret eller*

c) *avser kreditgivning, försäkringsgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där fastighetsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut.*

7 § BEGRÄNSNINGAR FÖR DIREKTÅTKOMST

Ändamålet i 7 § e) bör tas bort då det inte är relevant vid tillhandahållande av sådana personuppgifter som avses i 4-6 §§.

1.31 Förslag till förordning om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation

I KAP. 3 § ORD OCH UTTRYCK I FÖRORDNINGEN

Bestämmelsen bör kompletteras med definitioner av begreppen fastighetsinformation och belägenhetsadress.

Begreppet interoperabilitetslösning bör följa definitionen av den föreslagna lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet (0000:000).¹ Om den definitionen ändras under författningsberedningen bör även definitionen i denna förordning ändras.

2 KAP. 5 § FASTIGHET

Det bör förtydligas vad som avses med begreppet omregistrering i 2 kap. 5 § 10. I 21 § i den nuvarande förordningen om fastighetsregister finns punkten redovisad under rubriken ”Tidigare registerbeteckning”. För att tydliggöra vad som avses skulle en hänvisning till 2 kap. 28 § i samma kapitel kunna läggas till.

Lydelsen i 2 kap. 5 § 14 kan förtydligas genom att uttrycket ”typ” ersätts med ”utrymmestyp”. Det bör också övervägas om det är lämpligt att fördela punktens innehåll i flera punkter.

Bestämmelsen i 2 kap. 5 § 26 bör antingen hänvisa till 2 kap. 39 § för att den ska bli uttömmande, eller endast nämna ”gemensamhetsanläggningar” i stället för ”anläggningar och vägföreningar”.

Innehållet i 2 kap. 5 § 28–32 avser information som inte ska redovisas på fastighet utan på samfälligheter. Punkterna bör därför överföras till 2 kap. 6 §. Det bör också tydliggöras vad som avses med uttrycket ”med mera” i punkten 29.

Lantmäteriet ser att det finns behov att i förordningen ange huruvida ett beslut om förlängd utförandetid enligt 33 § anläggningslagen eller 31 § ledningsrättslagen ska eller får registreras som fastighetsrättslig åtgärd. Lantmäteriet förordar att sådana beslut ska registreras. Detta gäller även samfälligheter.

2 KAP. 6 § SAMFÄLLIGHET

Lantmäteriet förordar att 2 kap. 6 § 17 tas bort. Bestämmelsen avser information som inte ska redovisas på samfällighet. Samfällighet kan inte ha andel i gemensamhetsanläggningar eller vägföreningar. Att registrera samfälligheter som delägare i sådana anläggningar är ett föråldrat sätt att underlätta manuell registrering som kan tas bort i likhet med förslagen i avsnitt 14.7.2.

I förslaget avseende 2 kap. 6 § 20 är sista ledet, ”eller från en icke registrerad samfällighet, i vilken enheten har andel”, inte tillämpligt på samfälligheter. Samfälligheter kan inte ha andel i andra samfälligheter. Nämda del av bestämmelsen bör därför utgå.

2 KAP. 11 § SÄRSKILD REDOVISNING I VISSA FALL

Förslaget innehåll i 2 kap. 11 § 2 bör även omfatta nyttjanderätt och rätt till elektrisk kraft som skrivits in med stöd av 23 kap. jordabalken.

¹ Se SOU 2023:96 En reform för datadelning.

2 KAP. 12 § SÄRSKILD REDOVISNING I VISSA FALL

Enligt 21 och 22 §§ i den nu gällande förordningen om fastighetsregister gäller att servitut och ledningsrätt som utövas på eller av samfällighet *får* redovisas på samfälligheten i stället för på de delägande fastigheterna. Bestämmelsen har överförs till 2 kap. 12 § i den föreslagna förordningen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande. Lantmäteriet anser att motsvarande förenkling även bör gälla för gemensamhetsanläggningar. När upplåtelse av servitut eller ledningsrätt avser egendom som hör till de delägande fastigheterna i en gemensamhetsanläggning bör servitutet eller ledningsrätten redovisas på gemensamhetsanläggningen i stället för på de delägande fastigheterna.

Lantmäteriet uppfattar att bestämmelsen i 2 kap. 12 § enbart avser servitut som omfattas av 2 kap. 2 § 1 förslaget till lagen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation (officialservitut). Det bör komma till uttryck i bestämmelsen. Lantmäteriet förordar att bestämmelsen i 2 kap. 12 § ändras och anger att de rättigheter som omfattas av bestämmelsen *ska* redovisas på samfälligheten eller gemensamhetsanläggningen i stället för på de delägande fastigheterna.

Beträffande servitut som omfattas av 2 kap. 2 § punkten 2 i lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation (avtalsservitut), uppfattar Lantmäteriet att de inte ska omfattas av 2 kap. 12 § i den föreslagna förordningen. Servitut och nyttjanderättsavtal skrivs inte in på samfällighet. Avtal om servitut och nyttjanderätt kan inte redovisas på samfällighet, men kan under vissa omständigheter skrivas in på de delägande fastigheterna. Lantmäteriets uppfattning är att nuvarande ordning beträffande avtalsservituten inte påverkas av eventuellt ska-krav för officialservituten.

2 KAP. 14 § SÄRSKILD REDOVISNING I VISSA FALL

Det bör närmare anges hur uppgiften enligt 2 kap. 14 § om att marken tillhörde staten vid utgången av juni 1992 ska redovisas. Idag sker det genom en anmärkning med lydelsen ”Fastigheten tillhörde staten vid utgången av juni 1992” eller ”Del av Fastigheten tillhörde staten vid utgången av juni 1992”. Anmärkningen har betydelse för att avgöra om renskötselrätt enligt 1 § rennäringslagen (1971:437) får utövas på fastigheten. Enligt Renmarkskommitténs slutsatser i delbetänkandet *Jakt och fiske i renbetesland* (SOU 2023:46) torde med renskötselrätten i många fall också följa en ensamrätt för berörda samebyar i förhållande till staten att göra upplåtelser av jakt och fiske. Anmärkningen borde därför åtminstone innehålla en hänvisning till rennäringslagen eller begreppet renskötselrätt för att uppgiften ska fylla sitt syfte.

2 KAP. 27 § SPÄRBARHET TILL BAKOMLIGGANDE HANDLINGAR

Lantmäteriet har utfärdat föreskrifter² till 16 § förordningen om fastighetsregister som möjliggör handläggning av rättelser enligt 19 kap. 4 § fastighetsbildningslagen och kompletteringar enligt 16 § förordningen om

² Till 16 § Lantmäteriverkets föreskrifter om hur fastighetsregistrets allmänna del ska föras (LMVFS 2000:2).

fastighetsregister på ett förenklat sätt. Enklare rättelser och kompletteringar får samlas under ett gemensamt dagboksnummer och arkiveras i en gemensam akt (kommunvis). Sådana rättelser och kompletteringar föranleder ingen åtgärdsregistrering i fastighetsregistret utan är endast spårbara i den gemensamma akten för respektive kommun. I den akten ska dock alltid hänvisningar till de bakomliggande handlingarna göras.

Lantmäteriet önskar att detta arbetssätt fortsatt ska vara tillåtet och att det får uttryckligt stöd i förordningen genom att ett undantag införs. Undantaget kan lämpligen ges följande innehåll och införas i 2 kap. 46 § tillsammans med Lantmäteriets övriga föreskriftsrätt:

”Lantmäteriet får meddela föreskrifter om [...] undantag från kravet på spårbarhet i fråga om kompletteringar enligt 2 kap. 26 § andra stycket och rättelser enligt 19 kap. 4 § fastighetsbildningslagen (1970:988).”

2 KAP. 31 § BESLUT OM INRÄTTANDE AV EN NY TRAKT OCH TRAKTNAMN

När Lantmäteriet fattar beslut om traktnamn ska myndigheten beakta den så kallade hänsynsparagrafen om god ortnamnsd i 1 kap. 4 § kulturmiljölagen (1988:950). Det som eftersträvas är en officiell och enhetlig form där stavning av ett ortnamn i möjligaste mån är både historiskt förankrad och anpassad till allmänt svenskt språkbruk. Vid beslutsfattandet ges Lantmäteriet därmed inte någon möjlighet att beakta den enskildas intresse eller önskemål. Lantmäteriet förordar därför att bestämmelsen utformas på ett sätt som medför att Lantmäteriet enbart *vid behov* ska inhämta yttrande från berörda fastighetsägare innan beslut om traktnamn meddelas.

2 KAP. 35 § GEMENSAMHETSANLÄGGNINGAR

Bestämmelsen i 2 kap. 35 § 6 bör peka ut den samfällighetsförening som förvaltar gemensamhetsanläggningen och innehålla en hänvisning till lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Bestämmelsen kan i stället ges följande lydelse:

”om gemensamhetsanläggningen står under föreningsförvaltning enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter eller motsvarande äldre bestämmelser, föreningens företagsnamn.”

2 KAP. 37 § SÄRSKILD REDOVISNING I VISSA FALL

Begreppet ”förfaller” har utmönstrats ur 33 § anläggningslagen till förmån för ”upphör att gälla”. Det senare begreppet bör därför användas även i 2 kap. 37 §. Det har också den fördelen att bestämmelsen kommer att bli tillämplig på anläggningsbeslut som gjorts tidsbegränsade enligt 24 § andra stycket 6 anläggningslagen. I annat fall kan oklarhet komma att gälla om hur avregistrering av tidsbegränsade anläggningar där tiden för anläggningens bestånd har löpt ut ska verkställas.

2 KAP. 40 § REGLER TILL GRUND FÖR GEMENSAMHETSANLÄGGNINGENS BETECKNING

Lydelsen i 2 kap. 40 § bör innehålla en hänvisning till 2 kap. 39 § i stället för att peka ut ”anläggning eller vägförening”, då det inte är en uttömmande uppräkningslista. Vägsamfälligheter och väglottssystem omfattas av beskrivningen i 2 kap. 39 § men inte av 2 kap. 40 § med den föreslagna lydelsen. Bestämmelsen kan lämpligen ges följande lydelse:

”Även en anläggning enligt 2 kap. 39 § som är avregistrerad utgör en redovisningsenhet”.

3 KAP. 15 § INTECKNINGAR

Rubriken till 3 kap. 15 § bör ges ett tillägg och i stället lyda ”Inteckningar m.m.”, då bestämmelsen även innefattar andra uppgifter.

3 KAP. 27 § ÄNDRING AV NAMN, IDENTITETSNUMMER OCH ADRESS

I bestämmelsen bör en hänvisning enbart ske till 3 kap. 26 § 1 i enlighet med 53 § i nuvarande fastighetsregisterförordningen.

4 KAP. UPPGIFTER OM FASTIGHETSTAXERING

I betänkandet *Framtidens dataskydd – Vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogden* (SOU 2023:100) föreslås ändringar av 64, 72 och 74 §§ förordningen om fastighetsregister. I 64, 72 och 74 §§ föreslås bland annat att ”beskattningsdatabasen enligt lagen (2001:181) om behandling av uppgifter” och ”beskattningsdatabasen” ändras till ”Skatteverkets beskattningsverksamhet”. I 74 § föreslås att ”Skatteverket ska på upptagning för automatiserad behandling underrätta...” ändras till ”Skatteverket ska elektroniskt underrätta...”. Bestämmelserna motsvaras av 4 kap. 2 och 3 §§ och 10 kap. 9 § i förslaget till förordning om fastighetsregister och tillhandahållande av fastighetsinformation. Om föreslagna ändringar i SOU 2023:100 genomförs bör de beaktas i det fortsatta arbetet med förordningen.

5 KAP. 2 § ADRESS

Lantmäteriet önskar att det tydliggörs att geografiskt läge för adress ska ingå i registret.

Enligt utredningen utgör de krav som ställs på kopplingar inte hinder för Lantmäteriet att införa automatiserade förfaranden för att beräkna eller på annat sätt få fram uppgifterna så att kraven på redovisning uppfylls (s. 551). Kraven i föreslagen lydelse i 5 kap. 2 § om vilka uppgifter som ska anges är dock inte formulerade på ett sådant sätt att ordet koppling används. Lantmäteriet önskar ett förtydligande om huruvida automatiserat förfarande får tillämpas när kraven är uttryckta som att viss information ”ska anges”. Förtydligande önskas både vad gäller uppgifter som ska anges om adress enligt 5 kap. 2 § 2 samt avseende de uppgifter som ska anges om byggnad enligt 5 kap. 8 § 2.

5 KAP. 6 § BETECKNINGENS UTFORMNING

Begreppet kommundel bör ersättas med ”geografisk kommundel” då det är begreppet som används i verksamheten och i Svensk Standard för belägenhetsadress³.

5 KAP. 8 § BYGGNAD

Eftersom en fysisk byggnad kan vara belägen på flera fastigheter, bör lydelsen i 5 kap. 8 § 2 ändras till ”registerbeteckningen för den eller de fastigheter eller samfälligheter där byggnaden är belägen”.

5 KAP. 11 § BETECKNINGENS UTFORMNING

Lantmäteriets uppfattning är att det bör vara tillräckligt att redovisningsenhetens beteckning består av UUID eller liknande unikt nummer. Bestämmelsen bör därför ange att beteckningen ska bestå av en identifierande uppgift och att den får innehålla ett löpnummer.

6 KAP. 1 § KAPITLETS INNEHÅLL

Lantmäteriet noterar att 27 § 5 fastighetsregisterförordningen som i dagsläget reglerar beslut om ersättning för gator och andra allmänna platser enligt plan och bygglagen, utredning om anläggningsavgift enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster samt beslut eller utredning av motsvarande art enligt äldre bestämmelser förefaller har tagits bort i det ersättande 6 kapitlet i förslaget till förordning om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation. Bestämmelsen bör enligt Lantmäteriet fortsatt omfattas av den föreslagna förordningen.

Vad gäller informationsmängderna regionplan och översiktsplan vill Lantmäteriet framhålla att dessa informationsmängder inte knyts till en eller flera fastigheter utan avser region eller kommun. Informationen har därmed ingen direkt koppling till specifik fastighet i registret utan hämtas vid användning antingen från arkivsystem för planer eller direkt från aktuell kommun eller region. I den fortsatta beredningen kan det därför vara värdefullt att överväga om informationsmängderna regionplan och översiktsplan fortsättningsvis bör omfattas av förordningen, och då särskilt informationsmängden regionplan – eftersom informationsmängden i dagsläget inte finns hos Lantmäteriet och därmed inte heller redovisas i fastighetsregistret.

6 KAP. 2 § PLANER, BESTÄMMELSER OM MARKS ANVÄNDNING, BESLUT OCH UTREDNINGAR

Begreppet fornlämningsnummer för fornlämning i 6 kap. 2 § 2 bör ersättas med begreppet ”lämningsnummer för fornlämning” som är det begrepp som numer används av Riksantikvarieämbetet.

³ Geografisk information - Belägenhetsadresser - Begrepp och principer, svensk standard SS 637003:2015, Svenska institutet för standarder.

7 KAP. GEOMETRISK INFORMATION OCH KOORDINATER

Det bör i den vidare beredningen övervägas om det är nödvändigt att begreppet karttjänster ingår i bestämmelserna i 7 kap. 2 § första stycket samt 7 kap. 5 § eller om det är tillräckligt att enbart visualisering anges. Detta i syfte att möjliggöra alternativa redovisningssätt och undvika inläsnings effekter.

7 KAP. 2 § GEOMETRISK INFORMATION

I 7 kap. 2 § 7 bör uttrycket kvartsnamnet ersättas med kvartersnamnet.

7 KAP. 4 § GEOMETRISK INFORMATION

Lydelsen i 7 kap. 4 § har en motsvarighet i 38 § förordningen om fastighetsregister som stadgar att redovisningen på registerkartan får förenklas eller underlåtas, om det är påkallat av någon särskild omständighet. Lantmäteriet utgår från att övergången till rekvisitet särskilda skäl i den föreslagna förordningen endast utgör en språklig justering. I annat fall bör rekvisitets innebörd förtydligas.

8 KAP. 2 § TILLÄGGSINFORMATION TILL UPPGIFTER LAGFART, TOMTRÄTTSUPPLÅTELSE OCH TOMTRÄTTSSINNEHAV

Beträffande förslag till lydelse i 8 kap. 2 § anges att tilläggsinformation ska anges för sökanden. Bestämmelsen har inte motiverats särskilt och skiljer sig något från nuvarande 67 § fastighetsregisterförordning. Lantmäteriet vill förtydliga att begreppet sökanden i detta sammanhang av myndigheten uppfattas träffa såväl den som ger in en ny ansökan om lagfart, om inskrivning av tomträttsupplåtelse eller om förvärv av tomträttsinnehav, som den som tidigare har ansökt om nyssnämnda inskrivningar.

I förslaget till 8 kap. 2 § har även nuvarande 67 a § fastighetsregisterförordningen förts in i strecksats d). Denna bör utgå då den hänför sig till tillståndsplikt i lag (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag som upphävdes 2007.

8 KAP. 9 § TILLÄGGSINFORMATION TILL UPPGIFT OM BYGGNADER

Förslaget till 8 kap. 9 § förefaller innehålla en ofullständig mening. Så som bestämmelsen är utformad får Riksantikvarieämbetet endast ange tilläggsinformation om kulturhistoriska inventeringar om de är hänförliga till en byggnad. Bestämmelsen är överförd från 70 § 3 förordningen om fastighetsregister. Lantmäteriet förordar att lydelsen i nyssnämnda förordning fortsatt används.

8 KAP. 10 § TILLÄGGSINFORMATION TILL UPPGIFT OM PLANER, BESTÄMMELSER OM MARKS ANVÄNDNING, BESLUT OCH UTREDNINGAR

Lantmäteriet ser att det kan finnas skäl att överväga en mer generellt utformad bestämmelse som öppnar för att även andra myndigheter än de i förslaget utpekade myndigheterna över tid ges möjlighet att ange tilläggsinformation. Alternativt kan Lantmäteriet ges rätt att meddela föreskrifter om vilka myndigheter som ska få ange tilläggsinformationen.

11 KAP. 2 § PRINCIPEN OM EN UPPGIFT EN GÅNG

Lantmäteriets uppfattning är att en nationell sammanställning kan bestå av delmängder av olika sammanställningar där olika producenter är ansvariga för de olika delmängderna. Exempelvis ansvarar varje kommun enbart för detaljplaner inom den egna kommungränsen och detaljplanerna från samtliga kommuner utgör tillsammans en nationell sammanställning. Lantmäteriets uppfattning är att även sådana delmängder av sammanställningar omfattas av bestämmelsen. I den vidare beredningen bör det övervägas om det finns behov av att tydliggöra att även den som ansvarar för information som utgör en delmängd av en nationell sammanställning omfattas av bestämmelsen i 11 kap. 2 § första stycket.

Formuleringen i 11 kap. 2 § andra stycket bör vara så teknikneutral som möjligt. Uttrycket *referens eller motsvarande* bör ersättas med *en uppgift*. Lantmäteriet föreslår följande formulering: ”Fastighetsregistret ska i sådana fall enbart innehålla *en uppgift* som krävs för att kunna koppla uppgifterna till...”. Se vidare synpunkter i avsnitt 14.7.3.

11 KAP. 4 § UPPGIFTERNA MÅSTE UPPFYLLA VISSA KRAV

Med hänsyn till säkerhetsaspekter kan det avseende vissa informationsslag finnas behov av tillhandahållande i begränsad omfattning. Det kan i sådana fall bli aktuellt att enbart tillhandahålla en delmängd av informationsslag. Det bör därför övervägas om behov finns att i formuleringen i 11 kap. 4 § tydliggöra att Lantmäteriet ska kunna övergå till alternativt redovisningssätt avseende enbart en delmängd av uppgifter, exempelvis enligt följande:

4 § Skyldigheten enligt 2 § gäller enbart om kraven på elektroniskt tillhandahållande av uppgifterna *eller den delmängd av uppgifterna* som Lantmäteriet beslutat om enligt 3 kap. 1 § lagen (0000:000) om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation, kan uppfyllas.

11 KAP. 6 § FÖRESKRIFTSRÄTT

Det bör övervägas om det i 11 kap. 6 § 2 finns behov av att förtydliga att rätten att föreskriva om interoperabilitetslösningar även omfattar rätten att föreskriva vilket innehåll i informationsslaget som ska redovisas genom det alternativa redovisningssättet. Ett sådant förtydligande behövs dock enbart för det fall en sådan rätt inte redan anses följa av definitionen av interoperabilitetslösning i 1 kap. 3 §.

12 KAP. 2 § OMFATTNINGEN AV RÄTTEN ATT UPPSTÄLLA VILLKOR FÖR ATKOMSTTILLSTÅND

Lantmäteriets uppfattning är att den i bestämmelsen föreskrivna rätten att uppställa villkor inte omfattar villkor avseende Lantmäteriets avgiftsuttag, utan att avtalsförfarandet i dessa delar kommer att kvarstå. Lantmäteriet anser dock att det i vissa fall skulle kunna vara lämpligt att tillstånden även omfattar avgiftsvillkor. Lantmäteriet önskar ett förtydligande om detta.

12 KAP. 10 § ANNAN FASTIGHETSINFORMATION SOM FÅR TILLHANDAHÅLLAS ELEKTRONISKT

Formuleringen ”enligt denna lag” bör ändras till ”enligt denna förordning”.

Bestämmelsen bör kompletteras med ytterligare en punkt gällande information som omfattas av ett regeringsbeslut med motsvarande innebörd som punkterna 1 och 2. Lantmäteriet uppfattar att det har varit utredningens avsikt (s. 415–416).

Lantmäteriet anser att andra stycket bör tas bort. Stycket riskerar medföra en omotiverad begränsning av hur datavärdskapet får användas.

12 KAP. 11 § FÖRESKRIFTSRÄTT

Lantmäteriet bör utöver föreskrifter om verkställighet av bestämmelserna i kapitlet även få rätt att meddela föreskrifter om interoperabilitetslösningar i tillhandahållandeverksamheten. Sådant behov kan uppstå när tillhandahållanden omfattar information som produceras av andra aktörer än Lantmäteriet och inte omfattas av det alternativa redovisningssättet.

13 Ny fastighetsdatalag**13.7.3 ELEKTRONISKT TILLHANDAHÅLLANDE OCH SEKRETESSBRYTANDE REGLER**

Utredningen beskriver att det inte framkommit behov av nya sekretessbrytande bestämmelser. Dock kan 21 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) vara svårtillämpad i tillhandahållandeverksamheten. Lantmäteriet önskar närmare vägledning kring hur bestämmelsen bör tillämpas i tillhandahållandeverksamheten, exempelvis vid proaktivt tillhandahållande av information som innehåller personuppgifter.

13.7.4 NY RAMBESTÄMMELSE OM ATT ELEKTRONISKT TILLHANDAHÅLLANDE AV PERSONUPPGIFTER ÄR TILLÅTEN OM DET INTE ÄR OLÄMPLIGT

Det överläts åt Lantmäteriet att bedöma när det inte är olämpligt att elektroniskt tillhandahålla personuppgifter. Utredningens vägledning kring hur dessa bedömningar ska göra är dock begränsad. Lantmäteriet efterfrågar ytterligare vägledning kring dessa bedömningar.

13.12.3 PERSONUPPGIFTSANSVARET GÄLLER BEHANDLINGAR I FASTIGHETSREGISTER- OCH TILLHANDAHÅLLANDEVERKSAMHETEN

Övervägandet och lydelsen i 4 § den föreslagna fastighetsdatalagen kan uppfattas som att Lantmäteriet kommer bli personuppgiftsansvarig för annan producents data om uppgifterna exempelvis tillgängliggörs av Lantmäteriet via den Nationella geodataplattformen som ett led i att använda ett alternativt redovisningssätt. Lantmäteriet uppfattar dock att utredningens avsikt inte har varit att ändra fördelningen av personuppgiftsansvaret i nämnda sammanhang. I dagsläget utgör Lantmäteriet personuppgiftsbiträde när en annan statlig myndighet eller kommun tillgängliggör uppgifter genom Nationella geodataplattformen.

Därför bör 4 § i den föreslagna fastighetsdatalagen förtydligas så att det framgår att Lantmäteriet inte är personuppgiftsansvarig för andra myndigheters tillhandahållande av uppgifter som sker inom ramen för 1 kap. 5 § i den föreslagna lagen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation och 12 kap. 10 § i den tillhörande förordningen.

I 4 Ny lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation

I 4.7 Reglering av registerinnehållet på förordningsnivå

I 4.7.3 ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA DUBBELHANTERING AV INFORMATION

Lantmäteriet står fast vid att alternativa redovisningssätt främst bör tillämpas beträffande uppgifter som redan finns i andra författningsreglerade register eller sammanställningar (s. 552). För att den aktuella informationen ska kunna ersättas med uppgift om referens eller motsvarande i registret behöver informationen först hållas tillgänglig på ett ordnat sätt i en nationell sammanställning, till exempel i den Nationella geodataplattformen. Det behöver därtill säkerställas att informationen kommer att hållas tillgänglig långsiktigt. Utifrån ett tillgänglighetsperspektiv är det därför av vikt att författningsreglerade skyldigheter finns för producenter av sådana uppgifter som ingår i nationella sammanställningar och som kan bli föremål för alternativa redovisningssätt.

I 4.7.6 ADRESSER OCH BYGGNADER

Lantmäteriet instämmer i utredningens bedömning att ajourhållning av uppgifter om adresser och byggnader bör utformas som en skyldighet för kommunerna. Lantmäteriet har tidigare identifierat behovet av att se över ansvarsfördelningen inom Geodataområdet⁴. Behovet av att arbetet sker skyndsamt har intensifierats eftersom ändrade ekonomiska förutsättningar har lett till att Lantmäteriet sagt upp överenskommelsen med kommunerna från och med januari 2025 (ABT-avtal s. 555). Efter årsskiftet saknas således avtalsreglerade skyldigheter för kommunerna att ajourhålla uppgifter om adresser och byggnader. Detta kan komma att få konsekvenser inom samhällsbyggnadsprocessen och försörjningen av grundläggande fastighetsinformation. Till exempel kan adressregistret komma att få sämre kvalitet vad gäller innehåll och aktualitet, vilket kan komma att påverka verksamheter som omfattar bl.a. folkbokföring, postnummerhantering, blåljus, statistik och planering. Lantmäteriet anser att arbetet med att reglera kommunernas skyldigheter för ajourhållning behöver genomföras skyndsamt, men utanför beredningen av förevarande författningsförslag.

Lantmäteriet ser behov av att uppgifter om adress och byggnad på längre sikt regleras i en separat författning.

⁴ Se regeringsuppdragsrapport LM2023/060342.

14.8 Behörighet att föra in, ändra och ta bort uppgifter i registret

Lantmäteriet tillstyrker förslaget om samordnad hantering av avtalsrättigheter som innebär att lantmäterimyndigheten blir behörig att ändra avtalsrättigheter vid lantmåteriförrättning. Lantmäteriet ställer sig frågande till om regleringen är tillräckligt långtgående för att åstadkomma minskat dubbelarbete. Endast 5 kap. 33 a § fastighetsbildningslagen föreslås av utredningen kompletteras med en uttrycklig behörighet för lantmäterimyndigheten att ändra inskrivningsinformation. Genom hänvisningen i 7 kap. 13 § fastighetsbildningslagen kommer lantmäterimyndigheten bli behörig att utföra ändringar på nyttjanderätter och avtalsservitut som förordnas att fortsätta gälla. Det finns emellertid många andra registreringsåtgärder som inskrivningsmyndigheten utför som ett resultat av en lantmåteriförrättning. I dagsläget underrättar (aviserar) även lantmäterimyndigheten inskrivningsmyndigheten enligt 75 § förordningen om fastighetsregister om följande ändringar på avtalsrättigheter i samband med förrättning.

- *Fördelning* av rättighet enligt 7 kap. 12, 10 kap. 4 och 11 kap. 5 §§ fastighetsbildningslagen
- *Ändring* av servitut enligt 7 kap. 3 § fastighetsbildningslagen
- Automatisk *verkan på* avtalsrättigheter efter fastighetsbildningsåtgärd innefattande
 - att olokaliserad rättighet enligt 7 kap. 29 § jordabalken får utövas även i mark som överförs till den belastade fastigheten (flyter ut),
 - att belastningen av lokaliserad rättighet enligt 2 kap. 5 § fastighetsbildningslagen övergår på ny fastighet för att den belastade marken överförs, och
 - att rättigheten upphör enligt 14 kap. 1 § jordabalken för att förmån och last blir samma
- *Intygande* om att befintlig inskrivning av en rättighet uppenbart inte gäller enligt 4 kap. 11 a § fastighetsbildningslagen, och
- *Intygande* om att fastighet som nybildats genom avstyckning respektive klyvning inte ska belastas av rättigheter som belastar stamfastigheten respektive klyvningsfastigheten enligt Lantmäteriets föreskrifter till fastighetsbildningslagen (LMVFS 1994:16), Till 10 kap. 1 och 2 §§ samt Till 11 kap. 1 och 2 §§.

För att åstadkomma minskat dubbelarbete som förslaget syftar till behöver lantmäterimyndigheten enligt Lantmäteriets uppfattning ges tydlig behörighet att utföra ändringar avseende registreringen av inskrivna avtalsrättigheter även i dessa fall. Upplysning om lantmäterimyndighetens behörighet kan införas i 2 kap. 4 § fjärde stycket förslag till lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation. Det bör dock övervägas om själva behörigheten bör regleras i annan författning.

Som Lantmäteriet har anfört ovan gällande 23 kap. 9 § jordabalken och 5 kap 33 a § fastighetsbildningslagen är det önskvärt att Lantmäteriet,

alternativt respektive lantmäterimyndighet, får bestämma när övergång ska ske till den nya ordningen som innebär att lantmäterimyndighet utför ändringar i fastighetsregistret beträffande inskrivna rättigheter. Förutsatt att de ändringar som Lantmäteriet föreslår införs kommer därför behovet att underrätta inskrivningsmyndigheten kvarstå. Lantmäteriet önskar därför förtydligande om den föreslagna bestämmelsen i 10 kap. 3 § i förordningen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation är avsedd att ersätta nuvarande underrättelseskyldighet som regleras i 75 § fastighetsregisterförordningen. Om 10 kap. 3 § inte bedöms innefatta en sådan underrättelseskyldighet bör en sådan införas.

14.13 Skadestånd, avgifter och överklagande

Enligt betänkandet behöver bestämmelsen om överklagande förtydligas i fråga om vilka beslut som avses. Enbart överklagande av beslut om åtkomsttillstånd föreslås få överklagas med stöd av 4 kap. 3 § i den föreslagna lagen om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande. Lantmäteriet vill framhålla att det i dagsläget är fler beslut som överklagas med stöd av 12 § lagen om fastighetsregister. Det bör i den vidare beredningen övervägas om det ska avspeglas i den nya regleringen.

Följande beslut som meddelas av lantmäterimyndigheten överklagas i dagsläget med stöd av 12 § lagen om fastighetsregister:

- komplettering i fastighetsregistret enligt 16 § förordningen om fastighetsregister (föreslagen 2 kap. 26 § förordning om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsregisterinformation).
- avregistrering av förfallna beslut enligt anläggningslagen⁵, samt
- avregistrering av förfallna beslut enligt och ledningsrättslagen.

15 Säkerhetsskyddslagens regler om överlåtelse av egendom

Lantmäteriet tillstyrker förslaget om att skyldigheter enligt 4 kap. 13 § säkerhetsskyddslagen ska omfatta överlåtelser av fast egendom, såväl sådana som genomförs genom lagfart som de som genomförs genom fastighetsbildning.

Vad gäller frågan huruvida överlåtelser som sker genom fastighetsbildning ska kunna förklaras ogiltiga och återgå ser Lantmäteriet att frågan behöver utredas ytterligare innan den kan bli föremål för lagstiftning, med hänsyn till de skäl som anges nedan.

⁵ Mark- och miljööverdomstolen har fastslagit att sådana beslut är att se som beslut i registerhänseende som får överklagas till allmän förvaltningsdomstol med stöd av 12 § fastighetsregisterlagen. Se Mark- och miljööverdomstolens beslut 2018-02-13 i mål nr F 6397-17 (MÖD 2018:2).

Överlåtelse genom fastighetsbildning

Lantmäteriet vill i sammanhanget framhålla att det generellt sett är vanligt förekommande att äganderätten till fastigheter överförs genom fastighetsbildning utan att överföringen grundar sig på en regelrätt överlåtelse enligt 4 kap. jordabalken. Det finns flera incitament för parter att använda fastighetsbildning i stället för en överlåtelse som behöver lagfaras. Lantmäteriet kan generellt sett inte förutse en nedgång i antalet överlåtelser som sker genom fastighetsbildning. Lantmäteriet ser därför en risk för att parter avsiktligt eller av förbiseende kan komma att undgå ett förbud mot överlåtelse av fast egendom enligt säkerhetsskyddslagen genom fastighetsbildning. Även om antalet sådana överlåtelser skulle bli få kan konsekvenserna av dem bli allvarliga.

Lantmäteriet instämmer i utredningens slutsats att det i realiteten saknas möjligheter för lantmäterimyndigheten att få reda på om ett godkännande från en tillsynsmyndighet är aktuellt (s. 609). Lantmäteriet ställer sig frågande till förslaget att tillsynsmyndigheten ska underrätta såväl inskrivnings- som lantmäterimyndigheten om beslut som innebär att en överlåtelse förbjuds. Avsaknaden av en möjlighet till anteckning av förbudet i fastighetsregistret ställer höga krav på Lantmäteriet, liksom på de kommunala lantmäterimyndigheterna, att sammanställa och tillhandahålla uppgifter om sådana förbud till berörda beslutsfattare på ett säkert sätt. Utredningen har dock uttalat att existensen av en sådan sammanställning inte är lämplig (s. 604). Lantmäteriet efterfrågar tydliggörande kring hur sådana underrättelser förväntas hanteras. Med hänsyn till det anförda förefaller risk finnas för att överlåtelser som är förbjudna eller fordrar tillsynsmyndighets godkännande ändå kommer att genomföras genom fastighetsbildning om berörda parter vill det.

Sammanfattningsvis anser Lantmäteriet att frågan huruvida överlåtelser som sker genom fastighetsbildning ska kunna förklaras ogiltiga och återgå behöver utredas ytterligare. Trots att det skulle medföra en omfattande och kostsam hantering vid en ny förrättning som kan komma att beröra många parter kan en sådan ordning vara motiverad. Det gäller särskilt om utredningens slutsatser om hur få sådana överlåtelser som kommer att ske är riktiga.

Lagfartshanteringen

Inskrivningsmyndigheten kan hantera ogiltigförklarade överlåtelser på så vis att lagfart avförs (tas bort) för förvärvaren, vilket leder till att spår av förvärvarens lagfart inte syns i fastighetsregistret. Detta i sin tur minimerar risken för att den säkerhetskänsliga verksamheten som bedrivs på fastigheten röjs. Lantmäteriet förordar denna hantering. Den föreslagna ordningen riskerar i och för sig att skada förtroendet för fastighetsregistret då det kan uppstå svårigheter att följa lagfartskedjan, om denna undanröjs. Lantmäteriet anser dock att risken är acceptabel med hänsyn till att det torde röra sig om ett fåtal ärenden och att syftet med säkerhetsskyddslagens bestämmelse väger tyngre.

Utredningen har inte närmare analyserat hur inteckningar, som vanligen tas ut i samband med att en ny lagfart söks, ska hanteras vid återgång av lagfaren ägare. Frågan är i och för sig inte unik för den här typen av överlåtelser, men bör i den fortsatta beredningen beaktas.

16 Övriga författningsförslag

16.1 Ett nytt samverkansorgan för informations- och cybersäkerhet bör inrättas vid Lantmäteriet

Lantmäteriet tillstyrker förslaget om att ett nytt samverkansorgan inrättas vid Lantmäteriet med beaktande av nedan beskrivna ändringsförslag. Enligt betänkandet ska Lantmäteriet ta fram deltagare till rådet. För att säkerställa rätt kompetens och för att medverkande myndigheter ska kunna planera sina resurser ser Lantmäteriet att det är lämpligt att i vart fall delar av rådets sammansättning regleras i myndighetens instruktion. Lantmäteriet ser behov av att justera rådets namn med betoning på informationssäkerhet.

16.2 Följdändringar med anledning av våra förslag

Eftersom en hänvisning görs till fastighetsregistrets allmänna del i 4 § kulturmiljöförordningen (1988:1188) bör även nämnda författning anges.

16.3 Behov av ändringar i ledningsrättslagen

Lantmäteriet tillstyrker att Lantmäteriet ges i uppdrag att utreda hur kraven på att anmäla ledningsrättshavare och överlåtelse ska ske och vilka eventuella konsekvenser en underlåtelse av detta ska medföra. Lantmäteriet förordar att uppdraget till Lantmäteriet har som utgångspunkt att registrering av ledningsrättshavare blir obligatorisk, åtminstone för ledningsrätter som nybildas och överläts efter att bestämmelserna träder i kraft. Detta mot bakgrund av att lantmäterimyndigheterna, berörda fastighetsägare och allmänheten torde ha stor nytta av att registrering sker.

16.4 Redovisning av andelstal för gemensamhetsanläggningar

Lantmäteriet tillstyrker att myndigheten ges i uppdrag att utreda hur andelstal för gemensamhetsanläggningar ska redovisas i fastighetsregistret. För närvarande tas ett nytt handläggningsstöd fram för fastighetsbildningsverksamheten, vilket omfattar bl.a. utveckling för att hantera sektionsindelade gemensamhetsanläggningar i förrättningar. Det skulle därför vara till nytta att parallellt med det arbetet även utreda hur fastighetsregistret kan anpassas för att hantera informationen. Därav är det av stort värde att uppdraget snarast kan ges till Lantmäteriet.

18 Konsekvensbeskrivning

18.3 Kostnader och intäkter

Utredningens förslag kommer att föranleda omfattande verksamhetsförändringar och en mängd arbete för Lantmäteriet, dels inför ikraftträdandet, dels därefter. Det är i nuläget svårt att överblicka hur stora resurser detta arbete kommer att ta i anspråk, men redan nu ser Lantmäteriet att följande kostnadsdrivande åtgärder kommer behöva genomföras och finansieras:

- Befintliga föreskrifter kommer behöva upphävas och nya föreskrifter utfärdas i deras ställe. Därtill kommer Lantmäteriet sannolikt att meddela nya föreskrifter enligt den föreslagna föreskriftsrätten om alternativa redovisningssätt och interoperabilitetslösningar.
- En övergång bort från dubbelregistrering av uppgifter i fastighetsregistret kommer kräva systemutvecklingsinsatser.
- Om Lantmäteriet ges i uppdrag att verkställa de utredningar om behov av ändringar i ledningsrättslagen och redovisning av andelstal i gemensamhetsanläggningar som utredningen föreslår, kommer även dessa att ta personal i anspråk.
- Att bygga upp, leda och organisera det nya samverkansorganet för informations- och cybersäkerhet kommer vara resurskrävande.
- Övergången till ett tillståndsbaserat förfarande vid tillhandahållande kommer kräva ett omfattande omställningsarbete.
- Föreslagna begränsningar av behandling av uppgifter om personliga eller ekonomiska förhållanden som är särskilt skyddsvärda kommer medföra att Lantmäteriets produkter och tjänster behöver dubbleras för att uppgifter ska kunna filtreras bort för de användare som inte får tillhandahållas vissa uppgifter.
- Systemutvecklingsinsatser för att säkerställa korrekt hantering av samordningsnummer.

Förändringarna kommer sammantaget innefatta omfattande IT-utveckling samt medföra kraftigt ökade kostnader för förvaltning av myndighetens tillhandahållandesystem. Det kan förefalla orimligt att kundkollektivet ska bära den totala kostnaden som utvecklingsinsatserna medför och det bör därför övervägas om de utvecklingsinsatser som krävs i vart fall delvis bör finansieras genom anslag.

Sammantaget bedömer Lantmäteriet att implementering av förslaget kommer att medföra ökade kostnader för myndigheten och att förslaget inte kan genomföras inom befintliga anslag. I den fortsatta beredningen önskar Lantmäteriet få återkomma med beskrivning av finansieringsbehov.

19 Ikraftträdande

Såsom anförts i avsnitt 18.3 kommer Lantmäteriets omställningsarbete kräva stora arbetsinsatser som kommer att ta resurser från ordinarie verksamhet. Myndigheten skulle behöva minst 24 månader på sig för att

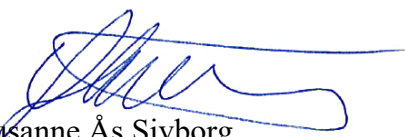
anpassa verksamheten till de nya författningarna inför ikraftträdande av slutliga författningsförslag avseende fastighetsdatalag och tillhörande förordning samt lag om fastighetsregister och elektroniskt tillhandahållande av fastighetsinformation och tillhörande förordning samt följdändringar i olika författningar.

Lantmäteriet vill påpeka att bl.a. förslagen i betänkandena *Ett register för alla bostadsrätter* (SOU 2022:39) och *Bättre information om hyresbostäder* (SOU 2023:65) också påverkar Lantmäteriets verksamhet och kommer kräva resurser för att anpassa verksamheten till de nya författningarna. Lantmäteriet vill understryka vikten av att författningar kopplade till dessa utredningar inte träder i kraft samtidigt eftersom Lantmäteriets ordinarie verksamhet då skulle riskera att påverkas negativt. Lantmäteriet förordar att författningarna som följer av SOU 2024:7 träder i kraft före de författningar som följer av de andra utredningarna. Ovannämnda författningsförslag bör också samordnas med förslagen i SOU 2024:7.

Beslutande

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av Susanne Ås Sivborg. I den slutliga handläggningen har också ställföreträdande generaldirektören Anders Lundquist, lantmätaren Joakim Altvik, juristen Emma Johansson, verksamhetsutvecklare Anna Norén, produktchef Niclas Parneborg, verksamhetsutvecklare David Boman, verksamhetsutvecklare Magdalena Andersson, informationsutvecklare Anna Lindborg, informationsutvecklare Pia Ulin, teamledare Ulrika Roos, enhetschef Magnus Forsberg, juristen Berit Vennström, juristen Elisabeth Herder och juristen Tove Korske och juristen Parisa Maleki Nordin (den sistnämnda föredragande) medverkat.

För Lantmäteriet

Susanne Ås Sivborg